

Bevezetés

Az Európai Unió napjainkban egyik legfontosabb célkitűzése az energiapolitika terén a külső függőség csökkentése, valamint az egységes belső energiapiac létrehozása. Ez utóbbi kialakítását azonban az EU a közös szabályozás tekintetében egyelőre nem a termelés, hanem főként a fogyasztás, azaz az energia-felhasználás oldaláról közelíti meg, így az előírások alapvetően a vezetékes szolgáltatások liberalizációjára és az átláthatóság elvére, valamint a felhasználás csökkentésének az ösztönzésére vonatkoznak.

Más azonban a szabályozás szintje akkor, ha a beruházó olyan energiatermelő egységet alakít ki, amellyel nem csupán a saját energiafelhasználását tudja fedezni, hanem még úgymond fölösleget is termel, amelyet át, illetve el kíván adni. Ilyen helyzetet teremtenek az alternatív kiserőművek, mint amilyenek például a napelemparkok. Ez utóbbi esetben ugyanis már az energiatermelés komplex hálózatába csatlakozik be a termelő egység, amely olyan infrastrukturális feltételeket és szabályozást igényel, mint a hálózat-menedzsment, annak érdekében, hogy a villamosenergia legfontosabb tulajdonságát, a stabilitást biztosítani tudják és kiküszöböljék az ingadozó teljesítményből fakadó problémákat. Az előadás ez utóbbi jogi szabályozásának mértékadó példáit és hazai gyakorlatát vizsgálja meg.

Fogalom-meghatározások

A téma tanulmányozásához szükséges egyes fogalmakat pontosabban is meghatározni, illetve egymástól elhatárolni. Ilyen a villamos energia decentralizációja, hiszen a mikroerőművek létrehozása által a központosított energiatermelés decentralizálttá válik. Ez utóbbi az általánosan elfogadott szakirodalmi meghatározás szerint azt jelenti, hogy az áramtermelés a felhasználás helyéhez közel történik. Ennek megoldásai alapvetően két csoportra oszthatók. Az egyik az ún. kapcsolt energiatermelés, amely viszonylag jó energetikai hatásfokkal működik, míg a másik a megújuló energiaforrásokon alapuló megoldás, amelybe a napelem-rendszerek, a kisebb vízerőművek, a helyi szél-erőművek és a geotermikus energiatermelés tartoznak⁵³. Ez az osztályozás tehát elsősorban nem a technológiára, hanem arra koncentrál, hogy milyen hatékonyságú az adott erőmű, és ebből a szempontból a megújuló energiaforrások a kevésbé hatékony megoldások közé sorolhatók.

A villamos energia termeléséhez kapcsolódó alapvető fogalom az elosztott termelés definíciója (Distributed Generation – DG) is, amely azt jelenti, hogy a termelés az adott rendszer méreteihez képest kisebb egységekből áll. A megújuló energiaforrások (Renewable Sources – REN vagy RES) ezzel szemben azok, amelyek vagy a nap által megújítottak – ilyen például a fény-, hő-, szél-, vízenergia, biomassa – vagy el nem fogyó jellegűek – mint pl. a geotermikus energia –, de egyes álláspontok a hulladékot is ide sorolják.

A megújuló energiaforrás fogalmát azonban több jogi dokumentum is tartalmazza. Szerepel egy fogalom-meghatározás a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvényben (a továbbiakban:

---

⁵¹ Egyetemi docens habil, PhD Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

⁵² A tanulmány alapját a Dr. Horváth M. Tamás által vezetett 05 216 számú pályázattal létrehozott MTA Kutatócsoport keretében a szerző által megvalósított „A villamosenergia-termelés decentralizációja” című tanulmánya képezi.

⁵³ Veisse, István: A decentralizált energiatermelés növekedési lehetősége a világon, az európai és a magyar kihatások. *Magyar Energetika*, 2004/4. sz. 11.

Vet.)⁵⁴, de szerepel definíció a 2009/28/EK irányelv 2. cikk a) bekezdésében, valamint más nemzetközi dokumentumokban is. Ezen megfogalmazások bár néhány ponton különböznek⁵⁵, azonban közös bennük, hogy a megújuló energiák közé sorolják a nap, valamint a szél felhasználásával nyert energiát.

Könnyen belátható azonban, hogy az energiatermelés decentralizációja bár részben a megújuló energiaforrásokra épül, ez azonban nem kizárólagos, hiszen ismeretes olyan megoldás, amikor a helyi erőmű nem megújuló forrásból termel energiát – ilyen például a gázmotorok – míg a centrális erőművek között is lehet olyan, amely megújuló energiát használ fel – ilyen például a Kiskörei Vízerőmű⁵⁶.

A mikroerőművek létesítésének jogi feltételrendszere

A mikroerőművek terjedése útjában egyszerre állnak jogi, közgazdasági, műszaki és pénzügyi akadályok. Az Európai Unió által alkotott jogi szabályozás alapvetően törekszik arra, hogy elhárítsa a jogi akadályokat, és ösztönözze a kiserőművek létesítését. Ugyanakkor a villamosenergia-termelés jelenlegi piacának az összetétele alapján a nagyobb termelők monopolhelyzetét a szabályozási szisztéma csak tovább erősíti, hiszen a támogatási rendszer központi eleme nem véletlenül a hatékonyság, amely többirányú hatást gyakorol a decentralizáció ellenében.

Az egyik ilyen hatás, hogy a hatékonyságközpontúság miatt a szabályozás logikája a nagyobb erőművekre van pozitív hatással, így ezek szerepét tovább erősíti. A másik irány, hogy ez a környezet egyben a beruházások vonatkozásában a status quo megtartására ösztönöz. Akadályt jelenthet a hálózatokhoz való hozzáférés is annak ellenére, hogy jogi szabályozás az EU-n belül a hálózatokhoz való szabad és diszkriminációmentes hozzáférést biztosítja, ugyanakkor egy 2004-es tanulmány⁵⁷ arra mutat rá, hogy egyéb informális eszközökkel megnehezíthető a hozzáférés, így például akként, hogy a csatlakozási hálózat kiépítése során a kiserőmű tulajdonosát a hálózat túlméretezésére kötelezik, ezzel fölösleges többletköltséget okozva számára. Ehhez hasonló hatással bíró eszköz, ha az erőműtől távol eső csatlakozási pontot jelölnek ki számára, ismét csak a költségeit növelve. Szintén problémás, hogy a decentralizáció költségei csak nehezen térülnek meg, mindamelllett hogy mikroerőművek általában rosszabb határfokkal is dolgoznak

A beruházások komoly gátját képezi a bizonytalan szabályozás is, amely nagy nehézséget okoz a befektetőknek. Általában alig látható előre a szabályozás iránya, amely megnehezíti a tervezést és a hosszú távú beruházások megtérülésének számítását. E körben nemcsak az engedélyezési szabályok vagy a villamos energiáról szóló törvény változásaira kell gondolni, hanem a konkrét támogatás mértékére és formáira, az átvételi árakra vagy a keletkező hulladék ártalmatlanításának árára, illetve a kibocsátási határértékek módosítására is, valamint a környezetvédelmi szabályok változásaira.

A termelés decentralizációjának azonban nem kizárólag akadályai vannak, hanem ösztönzői is. A legismertebb ösztönző eszközök közé tartoznak a pénzügyi megoldások. Ilyen például az adórendszerhez kapcsolt eszközök, mint az adókedvezmények vagy adóhitelek. Egyre terjedő ösztönzési lehetőség emellett a már egy ideje létező „zöld bizonyítvány” rendszer, amely által az állam az áramszolgáltatókat kötelezi arra, hogy az energia meghatározott százalékát megújuló vagy zöld forrásokból szerezze be, amely források a decentralizált erőművekhez kötődnek.

---

⁵⁴ A Vet. 3. § 45. pont szerint megújuló energia a nem fosszilis és nem nukleáris energiaforrás (nap-, szél-, geotermikus energia, hullám-, árapály- vagy vízenergia, biomassza, biomasszából közvetve vagy közvetlenül előállított energiaforrás, továbbá hulladéklerakóból, illetve szennyvízkezelő létesítményből származó gáz, valamint a biogáz).

⁵⁵ Bányai Orsolya: *Az energiefelhasználás csökkentésére és a megújuló energiaforrásokra irányuló szabályozás az ökológiai fenntarthatóság nézőpontjából*. PhD értekezés, 2012.
http://jog.unideb.hu/documents/doktori_nyilvanosvita/banyai-ertekezes.pdf [2014. 04. 10.] 75–77.

⁵⁶ Kádár Péter–Vajda István: *A villamosenergia-rendszer stratégiai kérdései*.
http://mta.hu/data/cikk/12/90/28/cikk_129028/31KadarVajdaVER.pdf [2014. 05. 12.] 15.

⁵⁷ Veisse, *i. m.*, 15.

A támogatások mértéke azonban problémás is lehet. A villamos energia átvételi árának meghatározása akár oly mértékben alakulhat kedvezően, amely az Európai Unión belül felveti a verseny megsértésének a lehetőségét. A probléma nem új keletű. Az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárás keretében a megújuló energiával⁵⁸ kapcsolatos átvételi ár német szabályozására vonatkozóan a C-379/98. sz. ügyben kimondta, hogy nem minősül állami támogatásnak a közösségi jog értelmében az a tagállami szabályozás, amely egyrészt arra kötelezi a villamosenergia-szolgáltató magánvállalkozásokat, hogy a szolgáltatási területükön a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energiát olyan minimáláron vegyék át, amely meghaladja az ilyen típusú villamos energia valós gazdasági értékét, másrészt az e kötelezettségből eredő pénzügyi terhet megosztja az említett villamosenergia-szolgáltató vállalkozások és a villamosenergia-alaphálózatot üzemeltető magánvállalkozások között. A döntés megerősítette, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozás a villamos energia piacára vonatkozó közösségi jog akkori állapotával összeegyeztethető.⁵⁹ Egyes szakértők azonban arra figyelmeztetnek, hogy a döntés óta a jogi környezet erőteljesen megváltozott, ugyanis az átvételi ár kifizetésének és áthárításának szabályai a magánautonómiát egyre kevésbé engedik érvényesíteni, ami által egyes álláspontok sokkal inkább különadónak tekintik az így meghatározott árat⁶⁰.

Az uniós jogi környezet

Az Európai Unió napjainkban egyik legfontosabb célkitűzése az energiapolitika terén a külső függőség csökkentése, valamint az egységes belső energiapiac létrehozása. Az Európai Unión belül az energiajogi kérdések szabályozása, mint közösségi hatáskör az alapszerződések szintjén először csupán a Lisszaboni Szerződésben jelent meg, míg a liberalizációt érintő kérdések rendeletekben, illetve irányelvekben lettek rögzítve. Ez utóbbiak között elsőként éppen a villamosenergia-szektor közös szabályozására született rendelkezés 1996-ban, majd 2003-ban látott napvilágot ugyanezen területeket érintően a második energiacsomag, amely a fokozatos piacnyitást tűzte ki célul. Végül az egyenlő versenyfeltételek hiánya és a szétválasztási szabályok elégtelen volta miatt 2009-ben a harmadik energiacsomagot is megalkották, amely valamennyi piaci szereplő számára lehetővé tette a szabad választás lehetőségét.

Az EU ezzel elsősorban az energiafelhasználást szabályozta, míg a tagállamok energiatermelésének a szerkezetét alig érintette, holott éppen ennek változása lehet az a kulcs, amely a külső függőséget képes kezelni. A termelésre vonatkozóan az első fontos állomás az Európai Parlament és a Tanács 2003/54/EK irányelve volt a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 96/92/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről. Ez a jogszabály az I. Fejezetben a Definíciók között a 2. cikkely 31. pontjában meghatározta a „decentralizált termelés”-t, amely nem más, mint az elosztóhálózatra csatlakoztatott erőmű. Kimondta, hogy tagállamok gondoskodnak arról, hogy a kis és/vagy decentralizált erőművek engedélyezése során figyelembe vegyék azok méretének és potenciális hatásának korlátozott voltát.⁶¹ Követelményeket állított továbbá az elosztóhálózat fejlesztésének tervezésére vonatkozóan,⁶² valamint a hálózatokhoz való hozzáférés szervezése kapcsán előírta a közzétett, mindenkire egyformán vonatkozó tarifák, objektív kritériumok

---

⁵⁸ A konkrét esetben a szélerőművek átvételi árával volt kapcsolatos a vita, amelynek háttérében az állt, hogy a szabályozás elfogadásakor az adott társaság által szolgáltatott energia szélenergiából származó része 1991-ben 0,77% volt, addig ez a mérték 1998-ra már 15%-ra növekedett.

⁵⁹ <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=9ea7d2dc30dbb31c767d69344fde90bfde9874f8c9eb.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxuNaNf0?text=&docid=45891&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=497168> [2014.04.05]

⁶⁰ Fodor László: A németországi energiafordulatról. *Pro Futuro*. 2013/2. sz. 113.

⁶¹ Európai Parlament és a Tanács 2003/54/EK irányelve III. Fejezet Termelés 6. cikkely (3) bekezdés.

⁶² Európai Parlament és a Tanács 2003/54/EK irányelve V. Fejezet Elosztóhálózat üzemeltetése 14. cikkely 7. bekezdés

alkalmazását azzal, hogy az átviteli- vagy az elosztói rendszer üzemeltetője megtagadhatja a hálózati hozzáférést, ha nem áll rendelkezésre a szükséges kapacitás.⁶³

2005-ben az Európai Parlament és a Tanács 2006. január 18-i 2005/89/EK irányelve a villamosenergia-ellátás biztonságát és az infrastrukturális beruházások védelmét célzó intézkedésekről előírta, hogy a villamos energia ellátás magas szintű biztosítása érdekében hozott intézkedéseknél a tagállamoknak figyelemmel kell lenniük a megújuló energiaforrásokat használó technológiák és a decentralizált termelés bevezetése elősegítésének fontosságára.⁶⁴

2009-ben a 2003/54/EK irányelvet az Európai Parlament és a Tanács 2009/72/EK irányelve helyezte hatályon kívül. Az új direktíva a bevezető rendelkezések között akként szövelt, hogy a tagállamok intelligens hálózatok létrehozása révén ösztönzik az elosztóhálózatok korszerűsítését, amit úgy kell megvalósítani, hogy serkentse a decentralizált villamosenergia-termelést és biztosítsa az energiahatékonyságot.

A 7. cikk az engedélyezési eljárással kapcsolatban írta elő, hogy a tagállamok gondoskodnak arról, hogy a kisméretű, decentralizált és/vagy elosztott termelésre külön engedélyezési eljárás vonatkozzon, amelynek során figyelembe veszik azok méretének és potenciális hatásának korlátozott voltát.

A villamos energia támogatását eleinte az Európai Parlament és a Tanács 2001/77/EK irányelve rendezte, amelyet az Európai Parlament és a Tanács 2009/28/EK irányelve helyezett hatályon kívül. Az új szabályozásban a Bevezető rész (6) bekezdése rögzíti a decentralizált megújuló energiotechnológiák bemutatási és kereskedelmi forgalomba hozatali szakasza támogatásának a célszerűségét. Az irányelv kiemelte, hogy a decentralizált energiatermelés felé történő elmozdulásnak számos előnye van, ideértve a helyi energiaforrások hasznosítását, a helyi energiaellátás biztonságának fokozását, a rövidebb szállítási távolságokat, valamint a csökkent energiaátviteli veszteségeket. Az ilyen decentralizáció továbbá – például bevételi források biztosításával és helyi munkahelyteremtéssel – elősegíti a közösségi fejlődést, valamint a kohéziót.

Az engedélyezéssel kapcsolatban kimondta, hogy a kisebb projektek és a decentralizált, megújuló energiaforrásból származó energiát előállító eszközök számára szükség szerint egyszerűsített és könnyített engedélyezési eljárást kell kidolgozni, amennyiben erre az alkalmazandó szabályozási keret lehetőséget ad.⁶⁵

Az irányelv továbbá szempontokat adott a megvalósítás mikéntjére vonatkozóan. Így előírta, hogy a tagállamoknak nemzeti szinten meg kell határozniuk azon céllelőirányzatokat, amelyekkel ösztönzik a megújuló energiaforrásokból előállított villamosenergia-fogyasztást. Az Európai Unió egészét tekintve célul tűzték ki azt is, hogy 2010-ig a bruttó nemzeti energiafogyasztást 12%-ban megújuló energiatermelés által fedezzék, míg az összes energiafogyasztásra ezt a mértéket 22,1%-ban határozták meg. Ezen célok elérése érdekében olyan ösztönző rendszereket kell bevezetni, amelyek elősegítik a megújuló energiaforrásból történő termelést és az ilyen hálózatokra történő csatlakozást.⁶⁶

A termelés decentralizációjának hazai szabályozása

Az irányelvek rendelkezéseit egyrészt a villamos energiát szabályozó Vet., másrészt más jogszabályok implementálták. A Vet. megkülönbözteti a kiserőműveket és a háztartási méretű kiserőműveket. Az előbbinek az az erőmű minősül, amelynek a névleges teljesítőképessége 50 MW-nál kisebb, míg az utóbbi olyan, a kiefeszültségű hálózatra csatlakozó kiserőmű, melynek csatlakozási teljesítménye egy csatlakozási ponton nem haladja meg az 50 KVA-ot.⁶⁷

⁶³ Európai Parlament és a Tanács 2003/54/EK irányelve VII. Fejezet A hálózathoz való hozzáférés szervezése 20. cikkely.

⁶⁴ Európai Parlament és a Tanács 2005/89/EK irányelve 3. cikkely (3) bekezdés (c) pont.

⁶⁵ Európai Parlament és a Tanács 2009/28/EK irányelve 13. cikk (1) bekezdés f) pont.

⁶⁶ <http://www.mekh.hu/gcpdocs/200704/decentralizalttermeladalsbmclean.pdf> [2010.04.05.]

⁶⁷ Vet. 3. § 32–33. pont

A termelés decentralizációja szempontjából az egyik legfontosabb kérdés, hogy miként létesíthetők új termelő kapacitások. E körben a törvény alapelvi szinten rögzíti egyrészt azt, hogy bárki létesíthet új termelő kapacitást, másrészt azonban arra is felhívja a figyelmet, hogy ezt mindenki saját üzleti kockázatára teheti meg.

A törvény a szélerőművek létesítésére vonatkozóan külön feltételeket támaszt a villamosenergia-rendszer szabályozhatósága és biztonságos működése érdekében, valamint a műszakilag korlátozott lehetőségekre való tekintettel. Ilyen erőművet ugyanis külön miniszteri rendelet szerinti pályázati eljárás alapján lehet létesíteni. Nem vonatkozik azonban ez a korlátozás a háztartási méretű kiserőművekre és azon erőművekre, amelyek villamos műhöz nem csatlakoznak.⁶⁸

Sajátos szabályok vonatkoznak azon erőművekre, amelyek megújuló energiaforrást kívánnak hasznosítani, vagy kiemelt európai szervezettel való kutatás-fejlesztési célú együttműködés biztosításra jönnek létre. Ezen szervezetek a törvény előírásai alapján kötelesek viselni a rendelkezésre álló közcélú hálózat műszaki átalakítása költségeinek egyes részét. Ezen költségek elsősorban abból eredeztethetők, hogy a hálózati csatlakozásokat és a hálózat egészét alkalmassá kell tenni arra, hogy képes legyen fogadni a megtermelt energiát. A költségviselés konkrét mértékét a Vet. végrehajtási jogszabálya és a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal döntése határozza meg.

Az állam a megújuló energia hasznosításához külön is biztosít támogatásokat, amelynek feltételeit az energiapolitikáért felelős miniszter elektronikus úton teszi közzé havonta frissülő honlapon, mely úton a különböző felhasználók, így az építőipari szakemberek, a mérnökök, tervezők, valamint a megújuló energiaforrást hasznosító energiatermelő rendszerek üzembe helyezői információkat szerezhetnek. Támogatás kizárólag olyan energiatermelő berendezések létesítésére és működtetésére nyújtható, amelyek megfelelnek a megújuló energiaforrásból energiát termelő berendezések műszaki követelményeiről szóló rendeletben meghatározott feltételeknek.⁶⁹

A háztartási méretű kiserőművek ettől könnyebb helyzetben vannak, ugyanis a jogszabályok alapján az így megtermelt villamos energiát az üzemeltető kérésére az adott csatlakozási ponton értékesítő villamosenergia-kereskedő vagy egyetemes szolgáltató köteles átvenni. A háztartási méretet meghaladó kiserőmű esetében azonban mind a létesítés, mind a tevékenység megszüntetése engedélyhez kötött, amely engedélyt a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal bocsátja ki. Engedély azonban csak abban az esetben adható, ha a kiserőmű megfelel a külön jogszabályban meghatározott energetikai határfokra vonatkozó minimális követelményeknek.

Lényeges kérdés még a hálózatokhoz való hozzáférés is, amely alapvető fontosságú ahhoz, hogy ne csak centrális szerkezetű erőművek jöjjenek létre, hiszen ennek hiányában a megtermelt energiát csak helyben lehetne hasznosítani. A törvény éppen ezért a hálózati engedélyesek számára kötelezővé teszi, hogy az üzemelő átviteli és elosztó hálózatot más rendszerhasználók részére is rendelkezésre bocsássák. Erre vonatkozóan egyrészt szerződéskötési kötelezettséget írnak elő a hálózati engedélyes oldaláról, másrészt a rendszerhasználóknak rendszerhasználati díjat kell fizetniük.

A hozzáférésnek diszkriminációmentesen kell megtörténnie, biztosítva ezáltal az egyenlő bánásmódot, valamint a hozzáférés feltételei nem adhatnak alapot visszaélésre, nem tartalmazhatnak indokolatlan korlátozásokat, illetve nem veszélyeztethetik az ellátás biztonságát és a szolgáltatás előírt minőségét. Törvény azonban megengedi, hogy előnyben részesítsék a széndioxidkibocsátás-mentes technológiával, továbbá a megújuló energiaforrásokból, hulladékból energiát előállítókat, illetve kapcsoltan villamos energiát termelőket. Ennek pontos feltételeit szintén jogszabály írja elő. A háztartási méretű kiserőművekre még ennél is kedvezőbb szabályok vonatkoznak, ugyanis meghatározott teljesítményhatár alatt a felhasználókra vonatkozó szabályok kötik őket azzal, hogy háztartási méretű kiserőmű felhasználási helyenként csak egy csatlakozási pontra létesíthető.⁷⁰

---

⁶⁸Vet. 7–8. §

⁶⁹ Vet. 9–10. §

⁷⁰ Vet. 35–37. §

A megújuló energiaforrásból és a hulladékból nyert energiával termelt villamos energia termelését a törvény külön szabályokkal segíti elő azzal, hogy ún. kötelező átvételi rendszert hoz létre. A rendszer annak megfelelően differenciált, hogy milyen energiaforrásokat, illetve termelési eljárásokat alkalmaznak, mennyi az erőmű névleges teljesítőképessége, milyen az energiaátalakítás határfoka, hatékonysága, és hogy mikor történt az erőmű létesítésének időpontja.

A rendszer kialakítása során a Kormány a következő szempontokat veszi figyelembe: a rendszernek biztosítani kell a szükséges hosszú távú kiszámíthatóságot és az energiapolitikai elvekkel való összhangot, ugyanakkor fenn kell tartania a termelők közötti piaci versenyt, de csökkentenie kell a termelt villamos energia értékesítése során jelentkező versenyhátrányt. Az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia átvételi árának, mennyiségének és a kötelező átvétel időtartamának megállapításakor figyelembe kell venni az egyes termelési eljárások átlagos megtérülési idejét, az egyes energiaforrások felhasználásának Magyarország természeti adottságaival összefüggő hatékonyságát, a felhasználók teherbíró képességét és a technológiák fejlődéséből adódó hatékonyságjavulást. Stabil gazdasági és jogi környezet kell biztosítani a kötelező átvételnek az adott projekt villamos energia termelésének kezdetétől számítottan a kötelező átvétel időtartamára. A szélerőművekre és a szélerőműparkokra e körben is külön szabályok vonatkoznak, ugyanis az így termelt energia átvételét elkülönítetten, a rendszerszintű szolgáltatások korlátozott technikai lehetőségeinek figyelembevételével kell meghatározni.⁷¹

Az átvétel az ún. mérlegkörü rendszerben történhet, amelynek szabályait alapvetően a rendszerirányító üzletszabályzata határozza meg. A mérlegkört az átvételi rendszerirányító egyenlíti ki. A jogszabály meghatározza az árképzés elveit is, így a kötelező átvétel megvalósulhat egyrészt piaci áron, másrészt jogszabályban meghatározott átvételi áron is. Az átvételi árat, az átvétel feltételeit és módját a Kormány rendeletben állapítja meg, míg a villamos energia mennyiségét és a kötelező átvétel időtartamát a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal. Az árképzés során csökkentő tényezőként kell figyelembe venni az állami támogatásokat, és a környezetvédelmi termékdíjról szóló külön törvény szerinti hulladékhasznosítói szolgáltatásra vonatkozó megrendelést. Állami támogatásnak minősülnek ebből a szempontból a beruházási támogatások, az adókedvezmények, valamint a megújuló energiaforrások mennyiségének, illetve arányának növelésén keresztül megtakarított kibocsátási egységekből eredő haszon, de nem kell figyelembe venni a szénipari szerkezetátalakítási, valamint átállási költségtámogatást.⁷²

Ezen feltételrendszer által tehát az állam a törvényi szabályokon keresztül saját maga hárítja el azon akadályok jelentős részét, melyek az energiatermelés decentralizációjának az útjában állhatnak.

Következtetések

Az európai és a magyar jogi szabályozás áttekintése után rögzíthető, hogy a mikroerőművek termelése bár kétség kívül kívánatos, azok megvalósítása több problémába is ütközik. Ezen problémák egy része jogi eszközökkel kezelhető, más részük azonban csak részben orvosolható a szabályozás által. Hazánkban a szabályozó szerepkör egyelőre a rendszerirányító MAVIR Zrt-re hárul, amely a KÁT⁷³-mérlegkör szerződésekkel fedi le a területet. E körben azonban – a már említettek mellett – problémát okoz, hogy az egyes termelő egységeknek előre nyilatkozniuk kell a termelt energia pontos mennyiségéről, amelytől ha eltérnek, mintegy büntetést kell fizetniük. Szintén jelentős tényező az áram átvételi árának a meghatározása és a villamos energiával kapcsolatos tágabb szabályozás, mint a környezetvédelmi előírások változása.

Ahogy ezt az EU irányelvei is hangsúlyozzák, mindez nem kizárólag környezetvédelmi szempontból fontos, hanem az új munkahelyek létesítése, a beruházások ösztönzése és a közösségi kohézió szempontjából is.

---

⁷¹ Vet. 10. §

⁷² Vet. 11–12. §

⁷³ Kötelező átvételi rendszer

Összefoglaló

A tanulmány a mikroerőművek létesítésével kapcsolatos jogi szabályozást mutatja be Európai Unió és hazai aspektusból. A témakörrel kapcsolatos alapvető fogalmak – mint a villamosenergia-termelés decentralizációja vagy a megújuló energiaforrások – bevezetése után röviden vázolja a jogi feltételrendszer kereteit. Ezzel összefüggésben foglalkozik a legfontosabb jogi akadályokkal, mint a hatékonyságközpontú szabályozás vagy a bizonytalan és gyakran változó szabályzási környezet. Emellett rámutat, hogy a jogi akadályok mellett jelentős pénzügyi, közgazdasági és műszaki problémák gátolhatják a decentralizációt. Az Európai Unió a villamosenergia termelés decentralizációjának elősegítése érdekében az utóbbi időszakban több irányelvet is alkotott a jogi természetű hátráltató tényezők lebontása, illetve mielőbbi megszüntetése érdekében. Ezek alapul vételével alkották meg a hazai szabályozást, amely több tekintetben is különleges rendelkezéseket tartalmaz a mikroerőművek létesítésére és működtetésére.

Irodalom:

1. F. Szlivka, I. Molnar: Measured and non-free vortex design results of axial flow fans, *Journal of Mechanical Science and Technology* 22:(10) pp. 1902-1907, 2008
2. Dr. Ferenc Szlivka, Dr. Péter Kajtár, Dr. Ildikó Molnár, Dr. Gábor Telekes: CFX Simulation by Twin Wind Turbine, *International Conference on Electrical and Control Engineering (ICECE)*, Wuha, China, pp. 5780-5783